

Pincode.

Hoofdstuk 3: Omgaan met geld

7/1/26

Noordhoff

Brengt je verder

§ 3.1 Sparen

Leerdoelen:

- Je kunt uitleggen dat mensen verschillende financiële beslissingen nemen in hun levensloop.
- Je kunt de verschillende spaarmotieven noemen.
- Je kunt uitleggen wat rente is en hoe je ermee rekent.
- Je kunt rekenen met samengestelde rente.
- Je kunt het verschil tussen nominale en reële rente uitleggen.

§ 3.1 Sparen

Heb je altijd evenveel geld nodig?

- Tijdens je leven neem je allerlei financiële beslissingen. Een voorbeeld is het huren of kopen van een huis.
- Die beslissingen worden ook bepaald door de levensfase waarin je zit.
- Die levensfases hangen samen met de leeftijd die je hebt. De opeenvolging van de levensfases noem je de **levensloop**.

§ 3.1 Sparen

Waarom spaar je?

Er zijn verschillende redenen om te sparen. Deze redenen noem je **spaarmotieven**:

- *Sparen voor een doel*: je wilt iets kopen dat duur is en je hebt daar nog niet genoeg geld voor.
- *Sparen uit voorzorg*: je wilt geld achter de hand hebben voor onverwachte gebeurtenissen.
- *Sparen voor rente*: de rente over je spaargeld levert extra inkomsten op.

§ 3.1 Sparen

Wat is rente en hoe reken je ermee?

- **Rente** is de beloning die je krijgt omdat iemand anders tijdelijk jouw geld mag gebruiken.
- Het rekenen met rente is gelijk aan het rekenen met procenten.
- Stel: je hebt € 500 op je spaarrekening staan en je krijgt daarover 2% rente. Dan kun je eerst 1% (dat is gelijk aan $1/100$) van € 500 uitrekenen en daarna het antwoord vermenigvuldigen met 2.
- Je noemt deze vorm van berekenen het berekenen van **enkelvoudige rente**. Je berekent de rente over het oorspronkelijk ingelegde bedrag.

§ 3.1 Sparen

Wat is rente en hoe reken je ermee?

Berekenen enkelvoudige rente

Formule

Nieuw saldo = oud saldo $\times$ groeifactor

Voorbeeld

Je hebt € 500 aan spaargeld waarover je 2% rente krijgt. Wat is je nieuwe saldo nadat de rente is opgeteld bij het oude saldo?

Je kunt dit berekenen door eerst 1% van € 500 te nemen. 1% is 1/100.

$1/100 \times € 500 = € 5$.

2% van € 500 is dan $2 \times € 5 = € 10$. Het nieuwe saldo is dan $€ 500 + € 10 = € 510$.

Je kunt dit ook uitrekenen met het groeipercentage. Het oude saldo groeit met 2%.

2% is gelijk aan 2/100 of 0,02. Het nieuwe saldo wordt dus:

$1 \times € 500 + 0,02 \times € 500 = 1,02 \times € 500 = € 510$. Die 1,02 heet de *groeifactor*.

§ 3.1 Sparen

Wat is rente over rente?

- Als je je geld meerdere jaren op een rekening laat staan, krijg je ieder jaar rente over het bedrag dat op de rekening staat. Je krijgt dan dus ook rente over de rente die je in eerdere jaren al hebt gekregen.
- Dit wordt ook wel **samengestelde rente** genoemd.

§ 3.1 Sparen

Wat is rente over rente?

Berekenen samengestelde rente

Formule

Nieuw saldo = oud saldo $\times$ groeifactor^(aantal perioden)

Voorbeeld

Alicia zet € 600 op een spaarrekening. Ze krijgt de komende drie jaar 2% rente per jaar.

Wat is haar eindsaldo na drie jaar?

1e jaar: $1,02 \times € 600 = € 612$

2e jaar: $1,02 \times € 612 = € 624,24$

3e jaar: $1,02 \times € 624,24 = € 636,72$

Je kunt dit ook in één keer uitrekenen met:

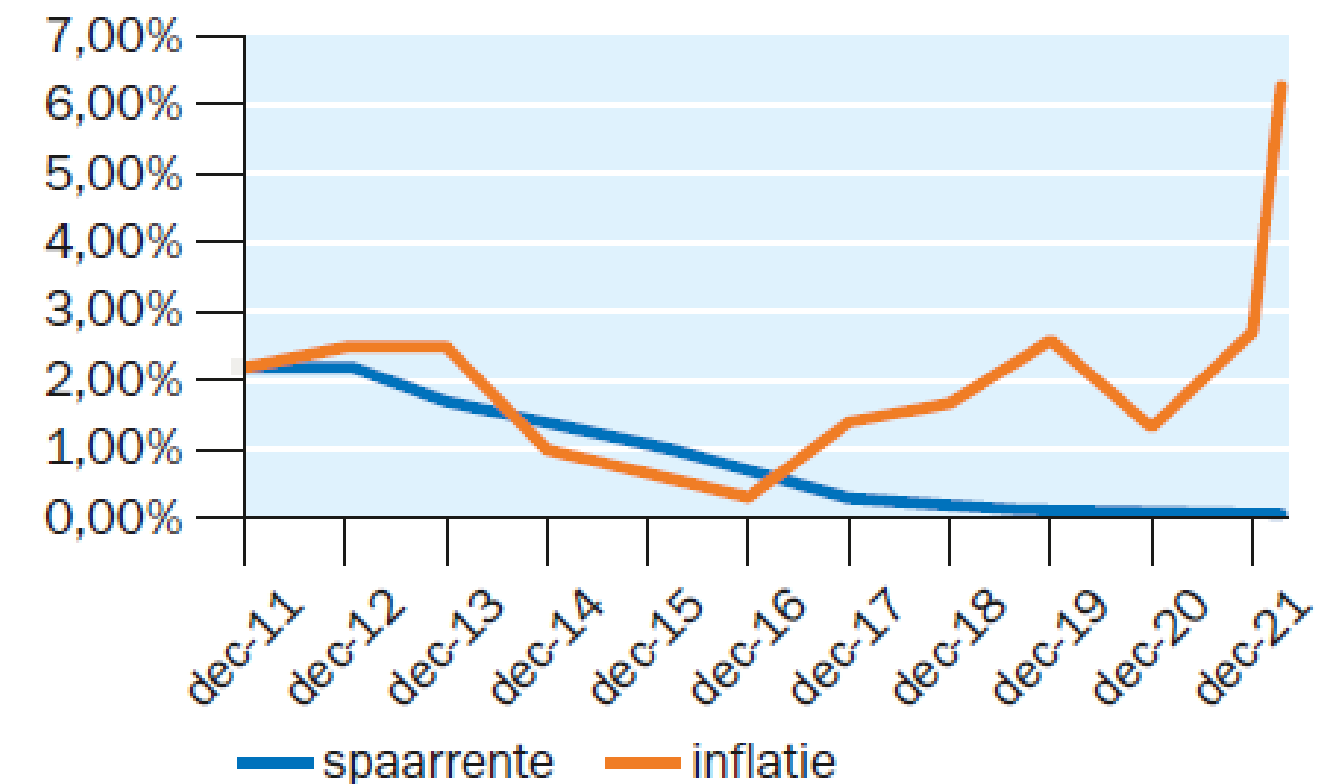
$1,02 \times 1,02 \times 1,02 \times € 600 = (1,02)^3 \times € 600 = € 636,72.$

§ 3.1 Sparen

Rente en inflatie

- Bij **inflatie** worden de prijzen van goederen en diensten hoger. Dus daalt de koopkracht van je spaargeld.
- De rente die je krijgt op je spaarrekening noem je de **nominale rente**.
- Als je de nominale rente corrigeert met de inflatie, krijg je de **reële rente**.

Ontwikkeling spaarrente en Inflatie

Bron: geld.nl

§ 3.1 Sparen

Rente en inflatie

Berekenen reële rente

Formule

Reëel rentepercentage = nominaal rentepercentage – inflatiepercentage

Voorbeeld

Je zet geld op een spaarrekening tegen 0,5% rente. De inflatie is 2%.
De reële rente = $0,5\% - 2\% = -1,5\%$. Je kunt met je spaargeld nu gemiddeld 1,5% minder kopen dan een jaar eerder.

§ 3.2 Lenen

Leerdoelen:

- Je kunt de verschillende leenmotieven noemen en uitleggen.
- Je kunt de kosten van een krediet berekenen.
- Je kunt uitleggen wat het risico van lenen is.
- Je kunt verschillende soorten leningen beschrijven.

§ 3.2 Lenen

Waarom leen je geld?

Er zijn verschillende **leenmotieven**:

- Je hebt een tijdelijk geldtekort dat je even moet opvangen.
- Je wilt een duurzaam consumptiegoed kopen en hebt daarvoor te weinig geld.
- Je hebt onverwacht dringend geld nodig en je hebt geen geld achter de hand.
- Je wilt een huis kopen.

Plotseling geld nodig
WEET U HET BEDRAG?
Kies dan voor een persoonlijke lening

- Afbetaling dure creditcards
- Renovatie huis
- Huwelijk kind
- Verhuiskosten
- Studiekosten kind
- Auto, motor, enz.
- Vakantie
- Aflossen bestaande leningen
- Begrafeniskosten

§ 3.2 Lenen

Hoeveel kost het om te lenen?

- Een lening moet je terugbetalen; dit noem je de **aflossing**. De aflossing doe je in termijnen.
- Als je van de schuld de aflossing af haalt dan houd je de **restschuld** over.
- Een lening wordt ook wel **krediet** genoemd.
- De totale rente en afsluitkosten die je over een lening betaalt vormen samen de **kredietkosten**.

§ 3.2 Lenen

Hoeveel kost het om te lenen?

Berekenen kredietkosten

Formule

Kredietkosten = (aantal termijnen × termijnbedrag) – lening

Voorbeeld

Je leent € 4.000. Je betaalt voor je lening maandelijkse termijnen van € 130. De lening heeft een looptijd van drie jaar.

Je betaalt in totaal $3 \times 12 \times € 130 = € 4.680$

Geleend bedrag	<u>€ 4.000 –</u>
----------------	------------------

Kredietkosten	€ 680
---------------	-------

§ 3.2 Lenen

Welke risico ontstaat bij lenen?

Risico's bij geld lenen:

- Je moet voldoende geld hebben om je lening terug te betalen.
- Het risico bestaat dat de waarde van je aankoop sneller daalt dan je aflost.

§ 3.2 Lenen

Welke risico ontstaat bij lenen?

Risico's bij geld uitlenen:

- Degenen die geld uitleent krijgt zijn geld niet terug.

Om risico's te bepreken stellen banken daarom voorwaarden:

- Je moet voldoende inkomen hebben om te lenen.
- Banken kijken of je geregistreerd staat bij het *Bureau Krediet Registratie* (BKR).

§ 3.2 Lenen

De ene lening is de andere niet

Als een consument geld leent noem je dat een **consumptief krediet**. Voorbeelden zijn:

- Lening voor de telefoon.
- *Persoonlijke lening*: je leent een vast bedrag en betaalt in termijnen terug.
- *Rood staan*: je leent geld door middel van een negatief saldo op je betaalrekening.

§ 3.2 Lenen

De ene lening is de andere niet

- *Koop op afbetaling*: je krijgt een product meteen geleverd en betaalt daarna het in vaste bedragen af. Meestal gebruikt voor producten met een hoge waarde zoals bijvoorbeeld een tv of een wasmachine.

Daarnaast kan een consument een **hypotheek** afsluiten: een lening voor het kopen van een huis. Je huis is het onderpand van de lening.

§ 3.3 Verzekeren

Leerdoelen:

- Je kunt uitleggen wat een verzekering is.
- Je kunt berekenen hoeveel een verzekering kost.
- Je kunt het risico op schade berekenen.
- Je kunt uitleggen waarom sommige verzekeringen verplicht zijn.
- Je kunt uitleggen welke risico's er zitten aan verzekeren en hoe verzekeringsmaatschappijen hiermee omgaan.

§ 3.3 Verzekeren

Waarom verzekeren mensen zich?

- Bij **verzekeren** neemt de verzekeraar de financiële gevolgen van een risico van de verzekerde over.
- De verzekerde betaalt hiervoor een **premie**.
- Het geldbedrag dat je ontvangt bij een schade noem je een **schade-uitkering**.
- Als je risico's wilt vermijden ben je **risico-avers**.

§ 3.3 Verzekeren

Wat kost een verzekering?

- In de **verzekeringspolis** staan de afspraken die je met je verzekeraar maakt over je verzekering.
- Voor het maken van de polis betaal je **poliskosten**.
- Over een verzekering betaal je een premie.
- Over de premie en de poliskosten betaal je **assurantiebelasting** (21%).

§ 3.3 Verzekeren

Wat kost een verzekering?

Berekenen verzekeringskosten

Formule

Verzekeringskosten = premie + poliskosten + assurantiebelasting

Voorbeeld

Premie	€ 65
Poliskosten	€ 5 +
	€ 70
Assurantiebelasting 21% van € 70 = € 14,70 +	
Verzekeringskosten	€ 84,70

§ 3.3 Verzekeren

Wel of geen verzekering afsluiten?

- Je berekent de kosten van het risico.
- Daarna vergelijk je de kosten van het risico met de kosten van de verzekering.

Berekenen kosten van risico

Formule

Risico = kans op voorval $\times$ gemiddeld schadebedrag voorval

Voorbeeld

De kans dat je fiets wordt gestolen, is 1 op 5 (dat betekent dat het gemiddeld eens in de vijf jaar voorkomt). Een nieuwe fiets kost € 700.

Het risico per jaar is dan $1 \div 5 \times € 700 = € 140$.

Als je premie lager is dan € 140, kun je een verzekering overwegen.

§ 3.3 Verzekeren

Wel of niet verplicht?

- Niet iedereen loopt hetzelfde risico. Mensen met een laag risico moeten bereid zijn mee te betalen aan de verzekering van mensen met een hoog risico. Dit noem je **solidariteit**.
- Bij sommige verzekeringen (zoals de WA-verzekering voor auto's en de zorgverzekering) is de verzekering verplicht. Hier is sprake van **verplichte solidariteit**. Hierdoor blijven verzekeringen betaalbaar.

Verschillende verzekeringsvormen autoverzekering

 WA	 WA + Beperkt casco	 WA + Volledig casco
✓ Schade aan anderen ✗ Storm ✗ Autobrand ✗ Diefstal ✗ Ruitbreuk ✗ Hagelschade ✗ Vandalisme ✗ Schade door eigen schuld	✓ Schade aan anderen ✓ Storm ✓ Autobrand ✓ Diefstal ✓ Ruitbreuk ✓ Hagelschade ✗ Vandalisme ✗ Schade door eigen schuld	✓ Schade aan anderen ✓ Storm ✓ Autobrand ✓ Diefstal ✓ Ruitbreuk ✓ Hagelschade ✓ Vandalisme ✓ Schade door eigen schuld

Bron: www.poliswijzer.nl (bewerkt)

§ 3.3 Verzekeren

Hoe beperken verzekeringsmaatschappijen hun risico?

Als je opzettelijk meer risico gaat nemen omdat je verzekerd bent dan noem je dat **moreel wangedrag**.

Verzekeringsmaatschappijen kunnen moreel wangedrag tegen gaan met premiedifferentiatie en een eigen risico.

- Bij **premiedifferentiatie** betalen groepen met een hoog risico meer premie dan groepen met een laag risico.
- Bij een **eigen risico** betaal je het eerste gedeelte van de schade zelf.

*Lenen of sparen?
Wat zou jij doen als je iets
wilt kopen waar je niet
genoeg geld voor hebt?*

Noordhoff

Brengt je verder